

Privat skovrejsning

Tilskud

Vejledning april 2008

Skov- og Naturstyrelsen 2008

Indhold

FORMÅL	2
HVEM KAN FÅ TILSKUD?	2
HVILKE AREALER YDES DER TILSKUD TIL?	2
TILSKUDSMULIGHEDERNE	3
TILSKUDSSATSER.....	3
A. ANLÆG	3
B. TILSKUD TIL SÆRLIG PLEJE	5
C. HEGN	6
D. FORBEREDENDE UNDERSØGELSER	6
BEGRÆNSNINGER	7
GENERELLE KRAV TIL DEN NYE SKOV	8
FREDSKOVSPILGT	8
SKOVENS STØRRELSE.....	8
SKOVENS OPBYGNING.....	8
FRØ OG PLANTER.....	9
NABOHENSYN.....	10
ANSØGNING	10
INDEN MAN SØGER OM TILSKUD	10
HVORDAN MAN SØGER TILSKUD	11
DIGITAL ANSØGNING:	12
TRADITIONEL PAPIRANSØGNING	12
OPDELING I ETAPER	13
SKOVBRUGSKONSULENTER	13
ANSØGNINGSFRISTER	13
BEHANDLING AF ANSØGNINGER	13
ARKÆOLOGISKE FORUNDERSØGELSER	14
PRIORITERING	15
DET VIDERE FORLØB	17
PÅBEGYNDT OG GENNEMFØRT (1. OG 2. RATE KRAV)	17
UDBETALING AF TILSKUD	18
SKATTEMÆSSIGE FORHOLD	19
HVIS PROJEKTET ÆNDRES ELLER IKKE GENNEMFØRES	19
EJERSKIFTE FOR AREALER MED TILSKUD	19
AREALERS DEFINITION OG NØJAGTIGHED	19
KONTROL	21
FORHOLD TIL ANDRE TILSKUD OG REGLER M.M.	21
RETSGRUNDLAG	22
BILAG 1. TRÆARTS- OG BUSKLISTE	23
BILAG 2. PROVENIENSER	24
BILAG 3. LOKALE TILSKUDSENHEDER	26

Formål

Danmark har et mål om at forøge skovarealet, så skovlandskaber dækker 20-25 % af landets areal i løbet af en trægeneration (80-100 år). I dag dækker skovene ca. 12 % af landet. Formålet med denne tilskudsordning er at fremme den private skovrejsning.

Skov- og Naturstyrelsen yder tilskud til at anlægge og pleje skov på landbrugsjord. Tilskud gives til:

- Plantning eller såning af ny skov
- Særlig pleje i skoven de første 3 år efter etablering
- Etablering af hegn mod vildtet
- Udarbejdelse af skovkort
- Lokalitetskortlægning

Hvem kan få tilskud?

For at kunne få tilskud skal man være:

privat ejer af landbrugsjord

Privat ejer kan både være en person, et selskab, en fond, en forening eller lignende. Hvis landbrugsjorden ejes af flere personer, et selskab, en fond, en forening eller lignende, skal der over for Skov- og Naturstyrelsen udpeges en person, der kan godtgøre at repræsentere hele ejerkredsen.

Offentlige myndigheder, menighedsråd, præsteembeder, koncessionerede selskaber samt selskaber, der modtager driftstilskud fra det offentlige, kan ikke modtage tilskud via denne ordning.

Hvilke arealer ydes der tilskud til?

Der ydes tilskud til landbrugsjord, som skal:

- være egnet til bæredygtig skovdrift (arealets form, terræn, jordbundsforhold m.v.).
- ligge i skovrejsningsområde eller område, hvor skovrejsning er mulig ("neutralområde"), jf. myndighedens planlægning (regionplan). Hvis landbrugsjorden er beliggende i et område, hvor skovtilplantning er uønsket ifølge regionplanen, kan kommunen i særlige tilfælde give dispensation til skovrejsning.
- have været i regelmæssig erhvervmæssig landbrugsdrift, herunder erhvervmæssig landbrugsdrift i den seneste dyrkningssæson forud for ansøgningstidspunktet. Landbrugsjorden skal således have bidraget til indkomsten for den, der drev jorden. Arealer med vedvarende græs og arealer, der er braklagt under en af EU's støtteordninger, kan medregnes. Arealer, der efter endt grusgravning er retableret til landbrugsdrift, og har været i erhvervmæssig landbrugsdrift i den seneste dyrkningssæson forud for ansøgningstidspunktet, kan ligeledes medregnes.
- være uden skovbevoksning. Prydvækster, frugtplantager, juletræer, pyntegrønt samt energiafgrøder eller lignende i kort omdrift anses i denne sammenhæng ikke som skov.
- kunne tilplantes efter gældende love, offentlig planlægning, fredninger m.m. Tilplantningen må f.eks. ikke stride mod naturbeskyttelseslovens bestemmelser om beskyttede naturtyper og beskyttelseslinier eller museumslovens bestemmelser om beskyttede fortidsminder. Læs mere om dette i afsnittet "Inden man søger om tilskud" side 10.

Hvis der senest den 31/12 1999 er indgået en aftale med amtet om tilskud til 20-årig udtagning under ordningen for miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger, kan denne aftale kombineres med tilskud til skovrejsning.

Tilskudsmulighederne

Tilskudssatser

Tilskud vil blive ydet med følgende satser:

	Skovrejsningsområde (kr./ha)			Ikke skovrejsningsområde (kr./ha)		
	1. rate	2. rate	I alt	1. rate	2. rate	I alt
Plantning (såning)						
A. Anlæg:						
Plantning af løvskov/skovbryn	16.000	9.000	25.000	13.000	7.000	20.000
Plantning af nåleskov	10.000	6.000	16.000	8.000	5.000	13.000
Ekstensiv plantning (hjemmehørende arter)	10.000	6.000	16.000	8.000	5.000	13.000
Såning	10.000	6.000	16.000	8.000	5.000	13.000
B. Tilskud for særlig pleje						
Pesticidfri anlæg og pleje	3000 kr./ha (udbetales i 3 lige store rater)					
Skånsom jordbearbejdning	3000 kr./ha (udbetales i 3 lige store rater)					
Kombineret pesticidfri anlæg og pleje og Skånsom Jordbearbejdning	9000 kr./ha (udbetales i 3 lige store rater)					
C. Hegn	15 kr./m (udbetales sammen med 1. rate)					
D. Forberedende undersøgelser						
Lokalitetskortlægning	1000 kr. +200 kr./ha					
Kort/arealfastsættelse	500 kr. + 50 kr./ha					

A. Anlæg

Tilplantning og såning

Der ydes tilskud til plantning eller såning af ny skov. Der stilles krav om følgende plantetal, når projektet er gennemført (dvs. ved 2. rate indberetning, se side 18):

Bevoksningstype	Plantetalskrav pr. ha ved 2. rate indberetning
Løvtræsbevoksninger og løvskovsbryn	3500
Nåletræsbevoksninger	2800
Ekstensiv plantning af hjemmehørende træarter* eller såning	2000

* Hjemmehørende træarter fremgår af bilag 1.

Generelt kan kun de planter, der er levende og i god vækst medregnes.

Endvidere gælder følgende:

- I løvskovsbryn kan kun medregnes godkendte træer og buske, jf. bilag 1.

- I løvskovsbryn skal mindst 20 % af det krævede plantetal være godkendte buske, jf. bilag 1. Andelen af buske, små træer og ammetræer må i alt maksimalt udgøre 40 % af plantetallet. Ved små træer forstås træer, der ikke kan forventes at nå samme højde som en almindelig skovbevoksning, f.eks. træarter som alm. røn og vild æble.
- I løvtræsbevoksninger skal mindst 75 % af plantetallet være løvtræ set ud fra det samlede plantetal (af alle planter).
- I løv- og nåletræsbevoksninger samt i ekstensive kulturer med hjemmehørende træarter skal mindst 10 % af det krævede plantetal være en anden træart end hovedtræarten. Indblandingen skal være foretaget ved 1. indberetning (se side 17), dog skal indplantningen først være etableret ved 2. indberetning for såningskulturer.
- I løv- og nåletræsbevoksninger samt i ekstensive kulturer med hjemmehørende træarter kan indgå op til 20 % indblanding, som ikke forventes at kunne indgå i det fremtidige kronetag. Indblandingen kan være små træer, buske og/eller ammetræer.
- Ekstensiv plantning af hjemmehørende træarter må foretages gruppevis, hvor de åbne arealer mellem grupperne skal henligge til naturlig tilgroning. Grupperne skal fordeles jævnt over arealet, og der må maksimalt være 25 m mellem grupperne.

I tilskuddet til anlæg af skov er der indregnet et tilskud til pleje af skoven. Der skal således udføres en forstlig forsvarlig pleje, hvilket indebærer at:

- den etablerede kultur sikres gode vækstmuligheder
- den etablerede kultur renholdes efter behov
- der efterbedres med træer og buske efter behov

Utilstrækkelig pleje kan medføre, at det tager længere tid inden bevoksningen opfylder kravene til udbetaling af 2. rate, eller at kulturen helt mislykkes, og at tilskuddet dermed ikke bliver udbetalt.

Naturlig tilgroning

Ny skov kan også etableres ved naturlig tilgroning. Ved naturlig tilgroning forstås, at træer og buske af sig selv indvandrer til arealet og med tiden danner sluttet skov.

Arealer til naturlig tilgroning kan udlægges, hvor der er egnede frøkilder i umiddelbar nærhed. Frøkilderne må således være i en afstand af op til 100 m fra skovrejsningsarealet, og skal overvejende bestå af hjemmehørende træarter (se bilag 1). Det skal fremgå af kortbilag til ansøgningen, hvor frøkilderne er placeret, og hvilke træarter der er tale om.

Til arealer udlagt til naturlig tilgroning ydes ikke tilskud til anlæg eller særlig pleje af skov. Der kan dog ydes tilskud til:

- vildtafværgning i form af hegnsætning, se side 6.

Arealer udlagt til naturlig tilgroning må ikke dybdepløjes (reolpløjes).

Efter 10 år skal arealet udlagt til naturlig tilgroning være bevokset på en måde som sikrer, at der dannes højstammet skov. Hvis dette ikke er tilfældet, kan Skov- og Naturstyrelsen kræve, at skovejeren foretager en supplerende tilplantning/tilsåning af arealet.

📖 Læs mere i Skov-info nr. 4 om "Kulturstart i nåletræ" og i nr. 15 om "Kulturstart i løvtræ".

B. Tilskud for særlig pleje.

Anlæg og pleje uden bekæmpelsesmidler

Der er mulighed for at få et særligt plejetilskud, hvis anlæg og pleje gennemføres uden brug af kemiske bekæmpelsesmidler. Kemiske bekæmpelsesmidler omfatter insektmidler, ukrudtsmidler, svampemidler, vildtafværningsmidler og musemidler.

Der ydes et særligt højt plejetilskud, hvis skoven anlægges både uden brug af kemiske bekæmpelsesmidler og med skånsom jordbearbejdning.

Forbudet mod at anvende bekæmpelsesmidler er knyttet til kulturfasen, som i denne sammenhæng er 10 år regnet fra påbegyndelsestidspunktet.

Forbudet gælder som hovedregel fra tilsagnsdatoen med følgende undtagelser:

- I de tilfælde, hvor tilsagnet som følge af arkæologiske forundersøgelser først må udnyttes efter den 15. januar i året efter ansøgningsåret, gælder forbudet fra den 15. januar.
- Hvis skovrejsningsprojektet ikke gennemføres med det samme, kan der anvendes kemiske bekæmpelsesmidler i dyrknings sæsonen frem til den 1. september forud for plantningen.

Der ydes ikke tilskud til anlæg og pleje uden bekæmpelsesmidler til arealer, der er udlagt som åbne arealer eller til naturlig tilgroning.

Skånsom jordbearbejdning

En dybtgående jordbearbejdning i form af f.eks. reolpløjning (dybdepløjning) eller grubning kan medføre alvorlig skade på underjordiske fortidsminder, som har ligget uforstyrret hidtil.

Der er mulighed for at få et særligt plejetilskud, hvis ansøger foretager en skånsom jordbearbejdning ved anlægget af den nye skov. Ved en skånsom jordbearbejdning forstås en jordbearbejdning, som ikke går dybere end en almindelig landbrugspløjning - dvs. 25-30 cm.

Der ydes et særligt højt plejetilskud, hvis skoven anlægges uden brug af kemiske bekæmpelsesmidler og med skånsom jordbearbejdning.

Skov- og Naturstyrelsen kan stille vilkår om, at der f.eks. af arkæologiske eller skovdyrkningsmæssige grunde skal foretages en skånsom jordbearbejdning. Dybdepløjning/grubning o. lign på gode jorder bør undgås, og der vil i disse sager som hovedregel blive stillet vilkår om skånsom jordbearbejdning. Men ansøgeren kan undgå dette vilkår ved at oplyse, at der ikke dybdepløjes eller at der søges om særligt tillæg for skånsom jordbearbejdning. Ved gode jorder forstås jorder, som i den Landsdækkende Jordklassificering er karakteriseret med jordbund nr.5 til 11, fra grov sandblandet lerjord til humus og specielle jordtyper. Jordtyperne kan ses på miljøportalen: <http://kort.arealinfo.dk/>.

Er der ønske om at anvende dybdepløjning, skal der ved ansøgningen vedlægges et kort fra arealinfo, der viser jordbundstypen i området.

Der ydes ikke tilskud til skånsom jordbearbejdning til arealer, der er udlagt som åbne arealer eller til naturlig tilgroning.

C. Hegn

Der ydes tilskud til at afværge vildtskader ved opsætning af ”vildthejn” af mindst 140 cm's højde, tilsyn i forbindelse hermed samt til nedtagning af hejnet. Tilskuddet ydes som et samlet engangstilskud i forbindelse med, at et projekt påbegyndes. Der ydes en fast tilskudssats pr. løbende meter hejn. Der ydes kun tilskud til hejn, der omkranser arealer, hvortil der ydes tilskud efter denne ordning eller som er udlagt til naturlig tilgroning, og en given hejnsstrækning kan kun medregnes i forbindelse med én kultur.

D. Forberedende undersøgelser

Der kan i forbindelse med tilskud til anlæg af ny skov også ydes tilskud til undersøgelser/arbejder, der kan give et godt grundlag for den fremtidige skovdrift på arealet. Mulighederne omfatter:

- 1) Udarbejdelse af skovkort samt arealfastsættelse.
- 2) Lokalitetskortlægning (jordbundsundersøgelser).

Ansøgning om ovennævnte tilskud skal ske samtidig med, at der ansøges om de øvrige tilskud efter denne tilskudsordning. Det er et krav i denne forbindelse, at en eventuel *kort og arealfastsættelse* og *lokalitetskortlægning* er udført inden, der søges om tilskud til anlæg af ny skov. Ansøgningen skal vedlægges dokumentation herfor.

Der stilles følgende krav til *kort og arealfastsættelse* samt *lokalitetskortlægning*:

1) Kortet skal mindst vise følgende:

- Skovens ydre afgrænsning
- Bevoksningsgrænser
- Ubevoksede arealer
- Alle andre væsentlige faste anlæg (veje, huse, grøfter m.v.)
- Beskyttede fortidsminder

Desuden skal kortet:

- være så præcist, at arealer kan beregnes korrekt i ha med 1 decimal,
- være påført matrikulære grænser, matrikel nr. og ejerlav, og
- være udarbejdet i målforhold 1:4.000 eller større

Arealfastsættelsen omfatter alle dele af den planlagte skov (afdelinger, litra).

Tilskud til udarbejdelse af kort og arealfastsættelsen er til en professionel udførelse. Derfor skal det fremgå af ansøgningen, hvem der har udarbejdet kort/arealfastsættelsen.

Der ydes ikke tilskud til udarbejdelse af kort og arealfastsættelse, hvis der i øvrigt meddeles afslag på ansøgningen om tilskud til skovrejsning.

Tilsagn om kort og arealfastsættelse bortfalder, hvis ansøgningen omarbejdes efter den oprindelige ansøgning. Dette gælder dog ikke ændringer, der skyldes krav fra myndigheder, museer o. lign, der ikke kan forudses af ansøger. Oplysninger, der f.eks. fremgår af Miljøportalen (www.miljoportal.dk) om beskyttede naturtyper (§3-områder) eller synlige fortidsminder akcepteres ikke som uforudsete forhold.

Tilskud til kort og arealfastsættelse udbetales ikke, hvis arealet for den nye skov ved indberetningen viser sig at være anderledes end arealfastsættelsen. Der er en bagatelgrænse for bortfald af tilskud til

kort- og arealfastsættelse, så en afvigelse på 0,2 ha for skovrejsningsarealer under 10 ha og max 2 % afvigelse ved projekter over 10 ha accepteres.

2) Lokalitetskortlægning: Kortlægningen omfatter jordbunden og vigtige økologiske dyrkningsfaktorer som grundvandsstand, forekomst af rodstandsede lag, tørveforekomster og andre forhold, som påvirker mulighederne for at dyrke forskellige træarter. Feltregistreringen skal som minimum opfylde følgende krav:

- Der skal foretages mindst 1 registrering af jordbundsforholdene pr. hektar. Dette kan ske enten i gravede jordbundshuller (beskrivelse af jordprofil) eller som jordboringer. I begge tilfælde til en dybde af minimum 1,5 meter eller til højereliggende rodhæmmende lag. Der skal dog foretages mindst 1 detaljeret beskrivelse af jordprofil for hvert større afgrænset dyrkningsareal.
- Der skal udarbejdes en rapport om området - specielt med hensyn til skovdyrkningens muligheder og risici, som mindst omfatter temakort over jordbundsforhold og topografi (højdekurver).

Tilskud til lokalitetskortlægning skal være til en professionel udførelse. Derfor skal det fremgå af ansøgningen, hvem der har udarbejdet lokalitetskortlægningen og dennes uddannelsesmæssige baggrund. Der kræves dokumentation for særligt erhvervet viden om lokalitetskortlægning, tidligere udført arbejde og deltagelse i kurser eller lignende.

Lokalitetsrapporten, temakort, samt dokumentation for feltundersøgelsernes omfang skal på forlangende kunne forelægges Skov- og Naturstyrelsen.

Der ydes ikke tilskud til gennemført lokalitetskortlægning, hvis der i øvrigt meddeles afslag på ansøgningen om tilskud til skovrejsning.

Begrænsninger

- Det er en betingelse for tilskud, at arealet ikke hidtil har været skovbevokset eller fredskovspligtigt, med mindre der i en afgørelse om fredskovspligt på arealet efter skovlovens § 4 er andet anført. Eksisterende fredskovspligtige arealer kan ikke modtage tilskud.
- Det er en betingelse for tilskud, at skovrejsningen ikke er påbegyndt, før der er givet tilsagn om tilskud. Nødvendige forberedende undersøgelser (lokalitetskortlægning samt kort og arealfastsættelse) forudsættes dog gennemført før der gives tilsagn. Se afsnit D "Forberedende undersøgelser" side 6.
- Der kan ikke ydes tilskud til at anlægge skov, som ejeren i forvejen over for offentlig myndighed er forpligtet til at anlægge, eller som er i strid med gældende love og bestemmelser, eller som allerede modtager offentlige tilskud.
- Der kan ikke ydes tilskud til arealer inden for EU's Natura 2000-områder, hvis skovrejsningen er i strid med beskyttelseshensyn, der skal varetages i området.
- Der kan ikke ydes tilskud til at anlægge skov, som skal anvendes som puljeareal i skovlovens forstand.
- Der ydes ikke tilskud til tilplantninger, der tjener til produktion af prydvækster, juletræer, pyntegrønt, frugt samt energiskov og lignende i kort omdrift.

- Som hovedregel ydes ikke tilskud til projekter på under 5 ha bevokset areal, dog kan der i særlige tilfælde ydes tilskud ned til 2 ha bevokset areal, jf. afsnittet "Skovens størrelse" side 8.

Generelle krav til den nye skov

Fredskovspligt

Hvis man vil anlægge skov med tilskud, skal skovarealet pålægges fredskovspligt efter skovlovens § 4. Det betyder, at arealet fremover skal anvendes til skovbrugsformål og i øvrigt opfylde skovlovens bestemmelser.

En eventuel landbrugspligt opretholdes på ejendommen. Der er dog visse muligheder for at få ophævet landbrugspligten, se side 22.

Åbne arealer i tilknytning til ny skov kan indgå i det areal, der pålægges fredskovspligt. De åbne arealer skal indgå som en naturlig og integreret del af den samlede skov, se i øvrigt afsnittet "Skovens opbygning", side 8.

Hvis der er småbiotoper som mindre skovstykker, heder, moser, overdrev, ferske enge, fortidsminder og lignende indenfor skovrejsningsprojektet, skal disse småbiotoper indgå i det fredskovspligtige areal. Skov- og Naturstyrelsen vil kunne kræve, at åbne arealer, der naturligt hører til den nye skov, medtages i det fredskovspligtige areal.

Som følge af bestemmelser i RFO 1698/2005 må et tilplantet areal ikke ryddes inden 5 år efter udbetaling af tilskuddets 2. rate, uanset at dette kunne være i overensstemmelse med skovlovens muligheder.

Skovens størrelse

Den nye skov skal som hovedregel være på mindst 5 ha bevokset areal. Skoven skal udgøre en samlet enhed af passende form. Skoven regnes for samlet, hvis de enkelte delarealer, der skal være større end 2 ha bevokset areal, ligger inden for en afstand af op til ca. 100 m fra hinanden og det mellemliggende areal er et skovareal eller et åbent udyrket areal, som er fredskovspligtigt eller pålægges fredskovspligt i forbindelse med skovrejsningsprojektet. Hvis skovstykkerne adskilles af bebyggelse, en større vej eller jernbane, regnes de i denne sammenhæng ikke for en samlet skov.

I følgende særlige tilfælde kan der dog ydes tilskud til at rejse mindre skove mellem 2-5 ha (bevokset areal):

- i bynære områder (bynærhed defineres side 16).
- i særlige indsatsområder for drikkevand (nitratfølsomme indvindingsoplande, og områder, hvor der er udarbejdet en indsatsplan af hensyn til drikkevand).
- i tilknytning til en eksisterende fredskov på egen jord, hvor det samlede bevoksede areal bliver mindst 5 ha.
- hvis der er tale om et koordineret projekt, hvor flere ejere går sammen om et fælles skovrejsningsprojekt på i alt mindst 5 ha bevokset areal, se nærmere side 17.

Skovens opbygning

Følgende skal være opfyldt ved opbygning af skoven:

Bæredygtig skovdrift

Ved opbygningen af skoven skal der tages hensyn til træproduktion (herunder hensyn til skovens robusthed), biologisk mangfoldighed, landskab, naturhistorie, kulturhistorie, miljøbeskyttelse og friluftsliv, således at den nye skov vil kunne opfylde skovlovens krav om bæredygtig skovdrift. Heraf følger bl.a., at maksimalt 10 % af skovens areal kan drives som arealer i kort omdrift (juletræer og pyntegrønt), og at søer, vandløb, moser, heder, strandenge, strandsumpe, ferske enge og overdrev ikke må dyrkes, afvandes, tilplantes eller på anden måde ændres – uanset størrelse.

Små skove

Nye skove mellem 2 og 5 ha skal altovervejende bestå af løvtræbevoksninger.

Skovbryn

Der skal anlægges løvskovbryn i kanterne af den nye skov. Skovbrynene skal mod nord og vest være mindst 20 meter brede, og mod syd og øst være mindst 10 meter brede. Der skal anvendes godkendte arter, jf. bilag 1.

Åbne arealer

Eventuelle åbne arealer skal indgå på en hensigtsmæssig måde som samlede, integrerede områder i den nye skov. De åbne arealer må således ikke have karakter af korridorer, som fragmenterer den nye skov. Endvidere må de åbne arealer ikke sprøjtes, gødskes eller pløjes.

Arrondering

Skoven skal være velarronderet og tilpasset landskabelige og terrænmæssige forhold.

Helhedsbetragtning

Der skal udarbejdes en tilplantningsplan, som skal sikre en stabil og varieret skovopbygning. Ved skovopbygningen skal der bl.a. sikres en passende balance mellem skovbryn, bevoksninger (herunder ekstensive kulturer og arealer til naturlig tilgroning) samt åbne arealer. Eksempelvis vil skove, der er meget fragmenterede, få en overvægt af randeffekter og måske helt mangle kerneområder. Bredden af skoven skal derfor som hovedregel være mindst 50 meter. Hvis Skov- og Naturstyrelsen vurderer, at tilplantningsplanen ikke er i balance, vil hele planen kunne forkastes eller forlanges revideret.

Det gælder endvidere som en hovedregel, at skoven skal ligge samlet. Som tidligere nævnt regnes skoven regnes for samlet, hvis de enkelte delarealer, der skal være større end 2 ha bevokset areal, ligger inden for en afstand af op til ca. 100 m fra hinanden og det mellemliggende areal er et skovareal eller et åbent udyrket areal, som er fredskovspligtigt eller pålægges fredskovspligt i forbindelse med skovrejsningsprojektet. Hvis skovstykkerne adskilles af bebyggelse, en større vej eller jernbane, regnes de i denne sammenhæng ikke for en samlet skov.

 I øvrigt henvises til Skov-info nr. 16, "Ny skov, nyt landskab".

Frø og Planter

Der skal anvendes træarter, som er egnede på lokaliteten.

Til anlæg af skoven må der kun benyttes planter og frø, som opfylder herkomstbestemmelserne vedrørende skovfrø og planter. Frø og planter af *EU træarter* (se bilag 1) skal som udgangspunkt stamme fra bevoksninger eller frøplantager, som er kåret i kategoriene udvalgt, kvalificeret (frøplantager) eller afprøvet. Der kan dog i enkelte situationer (fremgår af provenienslisten i bilag 2) ydes tilskud til materiale, som er kåret som "lokalitetsbestemt". Frø- og plantematerialet skal

være kåret til enten vedproduktion eller værn- og læplantningsformål. Egne frø og planter er dog undtaget fra disse krav.

Ved plantning eller såning af træarterne opført i bilag 2 skal anvendes de *provenienser*, der er anført for de enkelte træarter. Dette gælder dog ikke frø og planter fra egne arealer. Hvis man ikke kan skaffe de anførte provenienser, skal man søge dispensation fra listen ved den lokale tilskudsenhed.

Der ydes ikke tilskud til arterne *nobilis* og *nordmannsgran*, og disse kan ikke tælles med til opfyldelse af plantetalskravene.

Anvendelse af eget plantemateriale skal anføres i ansøgningen.

📖 I øvrigt henvises til *Skov-info* nr. 14, "Valg af frø- og plantemateriale".

Nabohensyn

Ny skov med tilskud skal holdes i følgende afstande fra eventuel have/beboelse på naboejendom:

- 30 meter fra skel mod have/beboelse, der ligger øst og nord for skoven
- 15 meter fra skel mod have/beboelse, der ligger vest og syd for skoven.

Ansøgning

Inden man søger om tilskud

Inden ansøgningen sendes til den lokale tilskudsenhed skal også forholdet til anden lovgivning og regulering end skovloven være afklaret. Det er ansøgerens ansvar, at der er foretaget tilstrækkelig afklaring af bl.a. nedenstående forhold, inden en ansøgning fremsendes. Eventuelle dispensationer fra forbud mod tilplantning skal vedlægges ansøgningen.

Naturbeskyttelsesloven (NBL)

Naturbeskyttelsesloven indeholder en række bestemmelser, der begrænser mulighederne for tilplantning. Det drejer sig bl.a. om følgende:

- NBL's § 3 beskytter naturtyper som søer, vandløb, heder, moser, strandenge og –sumpe samt ferske enge og biologiske overdrev over en vis størrelse mod ændringer. Kommunen skal behandle sager, hvor ejer ønsker dispensation fra denne bestemmelse.
- NBL's § 15, 16 og 18 indeholder forbud mod bl.a. tilplantning inden for følgende beskyttelseslinier:
 - strandbeskyttelseslinie (fremgår af tingbogen og matriklen),
 - sø- og åbeskyttelseslinien (150 meter fra søer på mindst 3 ha og vandløb registreret med beskyttelseslinie),
 - fortidsmindebeskyttelseslinien (100 meter fra fortidsmindets ydergrænse),

Kommunen kan oplyse om beskyttelseslinier. Det er kommunen, der skal behandle evt. dispensationsansøgninger om åbeskyttelseslinien og beskyttelsen omkring fortidsminder, mens miljøcentre behandler forholdet til strandbeskyttelseslinien. NBL's § 8 indeholder forbud mod ændringer i tilstanden af klitfredede arealer. Skov- og Naturstyrelsen skal behandle sager, hvor ejer ønsker dispensation fra denne bestemmelse.

Museumsloven (MSL)

- MSL's § 29 a beskytter sten- og jorddiger og lignende mod ændringer. Kommunen kan oplyse om sten- og jorddiger, og skal behandle sager, hvor en ejer ønsker dispensation fra denne bestemmelse.
- MSL's § 29 e beskytter fortidsminder mod ændringer. Kommunen kan oplyse om kendte fortidsminder. Kulturarvsstyrelsen skal behandle sager, hvor en ejer ønsker dispensation fra denne bestemmelse.
- MSL's § 29 f indeholder bestemmelse om, at der ikke må foretages jordbehandling, gødes eller plantes på fortidsminder og inden for en afstand af 2 m. Kulturarvsstyrelsen skal behandle evt. sager, hvor ejer ønsker dispensation fra denne bestemmelse.

Vandløbsloven (VL)

- Efter VL § 6, stk. 3, er det forbudt at foretage beplantning så nær rørlagte vandløb, herunder drænledninger, at der kan være fare for, at rørledninger beskadiges eller tilstoppes.
- For rørlagte offentlige vandløb kan der i regulativet være bestemmelse om, at beplantning kun må foretages et vist antal meter fra rørledningen.
- Efter VL § 69, stk. 1, er det forbudt bl.a. at foretage dyrkning, jordbehandling, plantning, terrænændring og anbringelse af hegn i en bræmme på 2 m langs vandløb og søer, der er naturlige eller højt målsatte i regionplanen. Bestemmelsen gælder dog ikke for isolerede søer, der er mindre end 100 m².
- VL § 69, stk. 2, indebærer, at vandløbsmyndigheden i regulativer for offentlige vandløb kan fastsætte et særligt arbejdsområde langs vandløbet, som det er nødvendigt at råde over til maskinel vedligeholdelse af vandløbet.

Vandløbsmyndigheden (kommunen) kan oplyse, om der er forhold i relation til vandløbsloven, som det er nødvendigt at være opmærksom på i forbindelse med skovrejsning.

Områder, hvor skovrejsning er uønsket.

- I regionplanerne er der udpeget områder, hvor skovtilplantning er uønsket. Kommunen kan oplyse om arealet er beliggende i et sådant område, og kan i særlige tilfælde give dispensation til skovrejsning i disse områder, jf. lov om drift af landbrugsjorder.

Internationale naturbeskyttelsesområder

- Skovrejsning kan være i strid med bestemmelser for EU's Natura 2000 områder. Kommunen kan oplyse nærmere om dette.

Fredninger

- Skovrejsning kan være i strid med fredninger. Kommunen kan oplyse om fredninger. Fredningsnævnet for det pågældende område skal behandle evt. sager om dispensation fra fredningsbestemmelserne. Der henvises til bekendtgørelse om nedsættelse af fredningsnævn nr. 1174 af 20/11 2006.

Tinglyste servitutter m.m.

- Der kan være tinglyste servitutter eller lignende knyttet til arealet, som begrænser mulighederne for skovrejsning. Det kan f.eks. være servitutter om ledningsanlæg (gas, el, vand, olie, telefon), rørlagte vandløb, fastholdelse af udsigter, færdselsret eller maksimal højde. Udskrift af tingbogen kan rekvireres fra det lokale dommerkontor.

Hvordan man søger tilskud

Digital ansøgning:

Man kan indsende en digital ansøgning via Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside www.skovognatur.dk/Service/Tilskud, hvor man ledes hen på erhvervsportalen Virk.

Ansøger vil blive ledt gennem indtastningen trin for trin, og en række oplysninger vil blive indsat automatisk i ansøgningen. Samtidig vil ansøger få mulighed for at danne og tilknytte de nødvendige kortbilag. Man kan også tilknytte øvrige bilag eller danne følgebrev til indsendelse af bilag pr. brevpост.

Ansøgningen kan udfyldes på 3 forskellige måder:

- *Ansøgningen udfyldes af ejer selv.* Når ansøgningen er udfyldt, skal ejer ”underskrive” med digital signatur, hvorefter ansøgningen indsendes automatisk. Hvis ansøger ikke har en digital signatur i forvejen, kan denne nemt og gratis bestilles på hjemmesiden: www.digitalsignatur.dk. Vær opmærksom på, at det tager ca. 2 dage at få en digital signatur tilsendt med posten. Ansøgningen kan også udfyldes på Virk uden digital signatur, men så skal man printe den ud og indsende den pr. brevpост.
- *Ansøgningen udfyldes af en konsulent, som har en digital signatur og godkendes af ejer med dennes digitale signatur.* Når konsulenten har udfyldt og signeret ansøgningen på vegne af ejer, sendes en avis om ansøgningen pr. mail til ejer. Ejeren skal herefter logge på Virk via linket i mailen og ”underskrive” ansøgningen med sin digitale signatur, hvorefter ansøgningen indsendes automatisk.
- *Ansøgningen udfyldes af en konsulent, som har en digital signatur og der vedlægges en fuldmagt fra ejer.* Den digitale ansøgning vedhæftes en scannet fuldmagt fra ejer, som giver konsulenten ret til at ansøge digitalt på ejers vegne.

En digital ansøgning indeholder følgende:

- 1) Ansøgningsskema.
- 2) Kort i 1:4.000 med matrikulære grænser, hvorpå fredskovspligtens omfang er indtegnet.
- 3) Tilplantningsplan. Som minimum kortmateriale i 1:4000 hvoraf litra fremgår og en tilhørende bevoksningsliste.
- 4) Hvis der søges om tilskud til forberedende undersøgelse (se side 6), skal ansøgningen vedlægges dokumentation for udført arbejde (afrapportering, kort m.v.).
- 5) Kort med jordbundstype, hvis det ønskes at anvende dybdepløjning.

Punkt 1 og 2 udfyldes direkte i den digitale ansøgning. De resterende bilag kan enten vedhæftes ansøgningen elektronisk eller eftersendes med posten. **Bemærk:** Indsendes bilag med posten gælder samme ansøgningsfrist som papiransøgninger. Kortbilag i større formater der er vanskelige at scanne, må dog indsendes med post frem til den digitale ansøgningsfrist.

Traditionel papiransøgning

Ansøger kan også vælge at benytte et fortrykt ansøgningsskema, som i udfyldt og underskrevet stand skal sendes til den lokale tilskudsenhed, se adresser i bilag 3.

Ansøgningsskemaerne fås på Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside www.skovognatur.dk/Service/Tilskud eller hos den lokale tilskudsenhed. Ansøgningen udfyldes af ejeren eller dennes rådgiver/konsulent. Det er altid ejeren, som skal underskrive ansøgningen og herved afgive en erklæring om, at oplysningerne i ansøgningen er korrekte. Ejeren kan dog give en skovbrugskonsulent fuldmagt til at underskrive ansøgningen. Fuldmagten skal vedlægges ansøgningen.

En ansøgning indeholder følgende:

- 1) Ansøgningsskema (skemaerne F1 og S1 udfyldes)

- 2) Tilplantningsplan. Som minimum kortmateriale i 1:4000 hvoraf litra fremgår og en tilhørende bevoksningsliste.
- 3) Kort i 1:4.000 med matrikulære grænser, hvorpå fredskovspligtens omfang er indtegnet
- 4) Hvis der søges om tilskud til forberedende undersøgelse (se side 6), skal ansøgningen vedlægges dokumentation for udført arbejde (afrapportering, kort m.v.)
- 5) Kort med jordbundstype, hvis det ønskes at anvende dybdepløjning

Ansøgningen sendes til Skov- og Naturstyrelsens lokale tilskudsenhed, se adresser i bilag 3.

Opdeling i etaper

Da skovrejsning kan være en betydelig investering og indsats, er der mulighed for at opdele et skovrejsningsprojekt i etaper. Hvis man ønsker dette, oplyses det på ansøgningen.

For et projekt opdelt i etaper skal 1. indberetning for sidste etape indsendes senest 5 år efter tilsagnet er givet.

Hvis projektets størrelse gør, at man har brug for flere etaper eller mere tid, må projektet deles op i flere ansøgninger, hvor der fremsendes én ansøgning pr. år i det nødvendige antal år.

Der gøres dog opmærksom på, at tilsagn til projektet som udgangspunkt forudsætter, at hele projektet og dermed alle etaper gennemføres. Man kan ikke på et senere tidspunkt ombestemme sig og lade være med at plante en etape, hvis den gennemførte skovrejsning derved bliver under 5 ha. I andre tilfælde vil det afhænge af en konkret vurdering, om en etape kan udgå af projektet.

Skovbrugskonsulenter

I forbindelse med ansøgning og indberetning kan der ydes bistand af en skovbrugskonsulent, men det er ikke noget krav. Konsulenten kan yde skovbrugsfaglig rådgivning.

Ansøgningsfrister

Ansøgningsfristen er **den 1. maj. Indsendes ansøgningen digitalt forlænges ansøgningsfristen til den 15. maj.**

Afgørelser på ansøgninger kan tidligst forventes i september/november

Ansøgningen skal være Skov- og Naturstyrelsens lokale tilskudsenhed i hænde senest ovennævnte dato for at kunne komme i betragtning.

Behandling af ansøgninger

Skov- og Naturstyrelsens lokale tilskudsenhed kontrollerer om alle nødvendige oplysninger indgår i ansøgningen, og om projektet overholder de krav, som stilles til netop de typer af skovrejsning, der søges om.

Hvis der er behov for supplerende oplysninger om projektet, vil den lokale tilskudsenhed kontakte ejeren eller skovbrugskonsulenten.

Som et led i sagsbehandlingen vil der blive foretaget en høring af kommunen og det lokale museum.

Hvis der gives tilsagn om tilskud, kan projektet realiseres med tilskud. Dette forudsætter, at tidsfristerne for *påbegyndt* og *gennemført* overholdes (se side 17).

I forbindelse med tilsagn om tilskud vil Skov- og Naturstyrelsen meddele tilladelse til pålæg af fredskovspligt efter skovlovens § 4.

Arkæologiske forundersøgelser

Ansøgningerne vil blive forelagt de lokale museer med henblik på deres vurdering af muligheden for at finde skjulte fortidsminder på arealerne. Museernes udtalelser kan medføre, at Skov- og Naturstyrelsen stiller krav om, at et projekt skal tilpasses, så arealer indgår i skovopbygningen som utilplantede eller tilplantes med skånsom jordbearbejdning. Museet kan som en del af undersøgelsen gennemføre rekognoscering eller prøvegravning inden jordarbejdet påbegyndes og være til stede ved jordbearbejdningen.

For at give de bedst mulige betingelser for at gennemføre rekognoscering og prøvegravning vil museet i sit høringsvar kunne anmode om, at skovrejsningen først igangsættes efter den 15. januar i året efter ansøgningsåret. Et sådant ønske vil, hvis det er velbegrundet, normalt kunne efterkommes og vil blive indarbejdet i et eventuelt tilsagn om tilskud. Udsættelsen besluttet med hjemmel i skovloven, hvilket betyder, at der ikke vil kunne rejses krav om erstatning efter museumsloven.

I tilfælde af en sådan udsættelse af skovrejsningsprojektets igangsættelse, skal det lokale museum fremkomme med en endelig udtalelse senest den 31. december i ansøgningsåret. Denne udtalelse skal sendes til både ejer, en eventuelt tilknyttet konsulent og den lokale tilskudsmyndighed. Udtalelsen skal være bilagt kortmateriale med markering af de arealer, der evt. ønskes friholdt for tilplantning eller tilplantet skånsomt. Skov- og Naturstyrelsen vil herefter senest den 15. januar i året efter ansøgningsåret meddele ejeren, hvilken betydning museets udtalelse har for skovrejsningsprojektet. Yderligere udsættelser med henblik på egentlige udgravninger behandles efter museumslovens regler.

I særlige tilfælde kan en udtalelse fra et museum betyde, at Skov- og Naturstyrelsen meddeler afslag på en ansøgning om tilskud til skovrejsning, f.eks. ved museets forventning om skjulte fortidsminder på hovedparten af skovrejsningsarealet.

Hvis ejeren har rettet sig efter anvisningerne fra forundersøgelsen, og det i forbindelse med anlægget af den ny skov alligevel viser sig nødvendigt med en arkæologisk udgravning, vil udgifterne til udgravningen blive afholdt af Kulturarvsstyrelsen.

Hvis der rejses tvivl om det faglige grundlag for museets anmodning om udsættelse af skovrejsningsprojektet eller ønsker om tilpasning af projektet, vil dette spørgsmål inden 4 uger efter ejerens og Skov- og Naturstyrelsens modtagelse af udtalelsen, kunne forelægges for Kulturarvsstyrelsen, der udarbejder en udtalelse til brug for Skov- og Naturstyrelsens afgørelse.

Museets forundersøgelse fritager ikke ejer for at oplyse om og tage hensyn til kendte fortidsminder eller for ansvar for at standse jordarbejdet og give besked til det lokale museum, hvis der alligevel findes fortidsminder som grave, bopladser, ruiner m.v. i forbindelse med skovrejsningen. Jordfaste fortidsminder er altid beskyttet af lovgivningen.

Se i øvrigt afsnit C ”Skånsom Jordbearbejdning” side 5.

Prioritering

Hvis der er flere ansøgninger end den afsatte bevilling til skovrejsning kan dække, vil ansøgningerne blive prioriteret.

Der gælder følgende prioritering og pointtildeling:

Overordnet prioritering

1. Ansøgninger for arealer, der ligger i skovrejsningsområde og samtidig ligger i enten et nitratfølsomt indvindingsopland eller et område, hvor der er udarbejdet en indsatsplan af hensyn til drikkevand og hvor skovrejsning er forenelig med den udarbejdede indsatsplan.
2. Øvrige ansøgninger i skovrejsningsområde.
3. Ansøgninger for arealer, der ligger uden for skovrejsningsområde, men i et nitratfølsomt indvindingsopland eller i et område, hvor der er udarbejdet en indsatsplan af hensyn til drikkevand og hvor skovrejsning er forenelig med den udarbejdede indsatsplan.
4. Øvrige ansøgninger uden for skovrejsningsområde.

Skovrejsningsområder, nitratfølsomme indvindingsoplande og indsatsområder fremgår af kommuneplanerne. Det er planforholdene på tidspunktet for Skov- og Naturstyrelsens afgørelse på ansøgning om tilskud til skovrejsning (ikke ansøgningstidspunktet), der er afgørende. Skov- og Naturstyrelsen er i sin administration bundet af planlægningen, som også omfatter offentliggjorte forslag til kommuneplanen. Ved sagsbehandling tages der kun udgangspunkt i planer, der mindst er i offentlighedsfasen (et forslag er offentliggjort og sendt i høring) ved ansøgningstidspunktet.

Inden for hver af grupperne ovenfor prioriteres efter et pointsystem. Jo flere point en ansøgning kan samle, jo højere prioritering.

Pointtildeling

Hjemmehørende træarter	
- mindst 75% hjemmehørende træarter	1 point
Fortidsminder	
- skånsom jordbearbejdning	1 point
Grundvand	
- anlæg og pleje uden kemiske hjælpemidler	1 point
Skovstørrelse og tilknytning til eksisterende skove	
- samlet tilplantet areal > 10 ha	1 point
- tilplantet areal på mindst 5 ha i tilknytning til fredskov > 5 ha	½ point
Friluftsliv	
- adgang til skoven	2 point
- bynærhed for skove > 5 ha	1 point
- skovfattig kommune	½ point

Ved udvælgelse blandt projekter med lige mange point tilstræbes en geografisk ligelig fordeling. Fordelingen sker på grundlag af størrelsen af de lokale tilskudsenheders områder med administration af tilskud. Inden for de enkelte områder udvælges de største skovrejsningsprojekter først.

Hjemmehørende træarter

I forbindelse med prioriteringen gives 1 point, hvis mindst 75 % af det tilplantede areal i den ny skov udgøres af hjemmehørende træer og buske, jf. bilag 1. Hvis der anvendes både hjemmehørende og ikke-hjemmehørende træarter i samme bevoksning, vil arealet med hjemmehørende træarter i en sådan bevoksning blive fastlagt ud fra den procentvise andel af hjemmehørende træarter i bevoksningen.

Fortidsminder

I forbindelse med prioriteringen gives 1 point, hvis der ved skovrejsningen anvendes en skånsom jordbearbejdning – dvs. en jordbearbejdning, som ikke går dybere end en almindelig landbrugspløjning (25-30 cm).

Grundvand

I forbindelse med prioriteringen gives 1 point, hvis skoven anlægges og plejes uden brug af kemiske bekæmpelsesmidler.

Skovstørrelse

I forbindelse med prioriteringen gives 1 point, hvis det bevoksede areal i et projekt overstiger 10 ha. Endvidere gives ½ point, hvis der anlægges mindst 5 ha ny skov (bevoksede arealer) i forbindelse med en eksisterende fredskov på over 5 ha.

Friluftsliv

Adgang for publikum

- Der tildeles 2 point, hvis der er eller etableres en lovlig adgangsvej for offentligheden til den nye skov. Endvidere skal der være udlagt veje/stier i den nye skov samt etableret parkeringsmulighed ved eller i umiddelbar nærhed af den nye skov. Adgangsvej, skovveje og parkeringsmulighed skal fremgå af kort til ansøgningen.

Bynærhed:

- Ansøgninger for nye bynære skove med et bevokset areal over 5 ha tildeles 1 point på grund af skovenes værdi for friluftslivet. Ved bynærhed forstås, at skoven ligger inden for en afstand af 1 km fra et bysamfund på mindst 1.000 indbyggere. Afgørelse af bystørrelse sker på grundlag af oplysninger fra Danmarks Statistik. Der gives ikke point for skove på grundlag af beboere/gæster i sommerhusområder. Afstanden måles langs naturlige færdselsårer som veje og stiforbindelser.

Skovknaphed:

- Ligger skoven i et område, hvor der er skovknaphed, kan der tildeles ½ point for dette. Behovet for mere skov kan fremgå af skovprocenten, der indtil videre opgøres for hver af de gamle kommuner. Hvis skovprocenten er under 11,3 % (landsgennemsnittet efter den tidligere opgørelsesmetode), vil der ofte være behov for yderligere skov, men lokale forhold spiller ind.

Point vedr. friluftsliv tildeles af de lokale enheder efter en konkret vurdering.

Koordineret projekt

I et koordineret projekt skal skovrejsningen indgå i et samspil og en større arealmæssig helhed med andre projekter med henblik på at opnå en større samlet virkning på natur og miljø. Som eksempler på koordinerede projekter kan nævnes:

- Skovrejsningsprojekter, der gennemføres i tilknytning til relevante projekter under tilskudsordningen vedrørende Miljøvenligt Jordbrug. Denne ordning administreres af Direktoratet for FødevareErhverv
- Skovrejsningsprojekter i tilknytning til større naturpleje- eller naturgenopretningsprojekter.
- Skovrejsningsprojekter, der gennemføres i samspil med projekter for friluftslivet, som i særlig høj grad forbedrer offentlighedens adgangsmuligheder.
- Skovrejsningsprojekter i vandindvindingsområder, hvor f.eks. offentlige myndigheder eller vandværk også deltager og hvor skovrejsningen vil bidrage til beskyttelse af et bestemt grundvandsmagasin.
- Skovrejsningsprojekter, hvor flere ejere går sammen om et fælles skovrejsningsprojekt på i alt mindst 5 ha bevokset areal. Hver ejer skal søge særskilt om tilskud til skovrejsning på sin ejendom (mindst 2 ha bevokset areal). Det skal fremgå af ansøgningsmaterialet, at der er tale om et koordineret projekt.

Ved et koordineret projekt skal der være taget kontakt til de pågældende andre interessenter/myndigheder, der er involveret i projektet. Tilknytningen og koordineringen med de øvrige projekter skal være dokumenteret, f.eks. ved udtalelser fra eller skriftlige aftaler med de øvrige parter.

Point vedr. koordinerede projekter tildeles af landsdelscentrene efter en konkret vurdering af projektets kvalitet og omfang. Der vil blive lagt vægt på, at skovrejsningsprojektets opbygning, herunder skovens vej- og stinet, indgår i et samspil med de øvrige delprojekter i området.

Det videre forløb

Påbegyndt og gennemført (1. og 2. rate krav)

For at få udbetalt tilskuddet skal projektet være **påbegyndt** og **gennemført** i overensstemmelse med nedenstående krav. Tidsfristerne vil fremgå af tilsagnsbrevet.

Tilplantning kan iværksættes, når ansøgeren har modtaget Skov- og Naturstyrelsens tilsagn om tilskud (med mindre der fremgår andet af tilsagnsbrevet), og når klagefristen for tilladelsen til fredskovspålægelse er udløbet, uden der er indkommet klage.

- **1. Indberetning kan indsendes, når projektet er påbegyndt.**

Projektet er påbegyndt, når hele arealet er forberedt (eventuel jordbehandling, rensning m.v. er foretaget), og der er plantet/sået med planter/frø af egnet størrelse og kvalitet. Et hegn mod vildtet, hvortil der ydes tilskud, skal være sat op. Ved såninger skal planterne være sprunget ud i deres 2. vækstsæson.

Første indberetning skal indsendes **senest:**

2 år efter tilsagnsdato ved **tilplantninger** og

4 år efter tilsagnsdato ved **såning**.

I forbindelse med 1. indberetning skal ansøger oplyse om eventuelle ændringer i projektet. Ansøger skal være opmærksom på, at en ændring i projektet medfører, at tilskud til kort og

arealfastsættelse ikke udbetales, hvis arealafvigelsen overskrider bagatelgrænsen på 0,2 ha for projekter under 10 ha og 2 % for projekter over 10 ha. Hvis der ikke er ændringer, skal ansøger blot underskrive indberetningen og indsende den til landsdelscentret.

Herefter vil ansøger få tilsendt et kort med fredskovspligtens omfang indtegnet. Ansøger skal underskrive dette og returnere det tildelt lokale tilskudscenter, som vil sørge for notering af fredskovspligten i matriklen og tingbogen. Skov- og Naturstyrelsen afholder de nødvendige udgifter herved.

Ansøgningen vil på dette tidspunkt kunne blive udtrukket til Plantekontrol. Det betyder, at Skov- og Naturstyrelsen indkalder dokumentation for, at der er anvendt det rigtige plantemateriale, jf. bilag 1 og 2. Det er derfor vigtigt at gemme plantefakturaen, der vil være den bedste dokumentation. Udbetalingen vil blive forsinket indtil plantedokumentationen er godkendt.

På grundlag af indberetningen udbetales 1. rate af tilskuddet for den eller de etaper, der indberettes. Er projektet opdelt i etaper, skal 1. indberetning for sidste etape indsendes senest 5 år efter tilsagnsdato.

- **2. Indberetning kan indsendes, når projektet er gennemført.**

Projektet er gennemført, når der jævnt fordelt over arealet findes det antal planter, som fremgår af skemaet på side 3, og bestandstræerne (dvs. ekskl. Ammetræer, popler og buske) har en gennemsnitlig højde på mindst 1,0 m. Generelt kan kun de planter, som er levende og i god vækst medregnes. Der bør normalt sættes flere planter end det angivne antal, da planterne er sårbare i kulturfasen, og der må påregnes en vis planteafgang.

Anden indberetning skal være indsendt **senest:**

8 år efter første indberetning ved **plantning** og
12 år efter første indberetning ved **såning**.

Hvis der ikke er indsendt indberetning inden ovennævnte frister, bortfalder tilsagnet uden videre.

Særligt plejetilskud udbetales i 3 rater.

Der kan indsendes indberetninger således:

- 1 indberetning indsendes sammen med 1. indberetning om anlæg af skoven
- 2 indberetning indsendes det følgende kalenderår inden 22. april
- 3 indberetning indsendes det næstfølgende kalenderår inden 22 april

Udbetaling af tilskud

Sammen med tilsagnsbrevet modtager ejeren fortrykte indberetninger. Skov- og Naturstyrelsen udbetaler tilskuddene til ansøgerens konto efterhånden som indberetningerne indsendes og godkendes. 1. rate kan udbetales, når anlægget er "påbegyndt". 2. rate udbetales, når anlægget er "gennemført" (se side 18).

De særlige plejetilskud for anlæg og pleje uden bekæmpelsesmidler, for skånsom jordbearbejdning og for kombinationen af disse to tilskud udbetales i 3 rater, jf. ovenfor .

Tilskud til hegn (C) udbetales i forbindelse med udbetaling af 1. rate af tilskud til anlæg/pleje.

Tilskud til lokalitetskortlægning og kort og arealfastsættelse (D) udbetales i forbindelse med 1. rate af tilskuddet.

Tilskuddet udbetales til ejeren af det tilplantede areal, og til den konto, der oplyses. Der kan kun ske udbetaling til danske pengeinstitutter.

Der kan foretages transport i tilskud – dvs. udbetalinger på en sag kan omdirigeres til en anden end ejeren. Kontakt Skov- og Naturstyrelsens landsdelscentre for nærmere oplysning herom.

Skattemæssige forhold

Skov- og Naturstyrelsen indberetter udbetalt tilskud til SKAT som skattepligtig B-indkomst.

Efter ligningslovens § 8 K, stk. 1, kan udgifter til nytilplantning af fredskov fradrages med indtil 20 % årligt. Hvis udgiften ikke overstiger 25.000 kr. pr. år pr. ejendom, kan beløbet dog fradrages straks i det indkomstår, hvori udgiften er afholdt.

Hvis projektet ændres eller ikke gennemføres

Ændringer i projektet i forhold til ansøgningen skal indberettes til den lokale tilskudsenhed. Dette skal ske senest 1 måned efter, at det står klart, at projektet ikke kan eller ønskes gennemført som forudsat i ansøgningen.

Hvis projektet opgives inden 1. rate er udbetalt, kan der søges om tilskud på ny.

Tilsagn om tilskud bortfalder helt eller delvist, og udbetalt tilskud kan helt eller delvist kræves betalt tilbage med tillæg af renter, hvis ansøgers oplysninger er upræcise, fejlagtige, utilstrækkelige, eller der er fortiet oplysninger af betydning for afgørelsen. Der kan i grove tilfælde idømmes straf. Skovloven og bekendtgørelsen om tilskud til privat skovrejsning indeholder de mere specifikke regler herom.

Ejerskifte for arealer med tilskud

Når et areal med tilsagn om tilskud overgår til en ny ejer, vil den nye ejer kunne overtage rettigheder og pligter ifølge tilsagnet.

Ved salg af arealet til en offentlig myndighed m.v., der ikke opfylder betingelserne for at få tilskud, bortfalder fremtidige udbetalinger. Fredskovspligten opretholdes. Der vil normalt ikke blive tale om tilbagebetaling af de udbetalte tilskud.

Arealers definition og nøjagtighed

Tilskud udbetales på grundlag af arealets størrelse, og det er derfor nødvendigt at definere arealerne præcist og opstille krav til arealopmårelsens nøjagtighed.

Definitioner

Skovarealer defineres til ydersiden af skovbrynet. Grænsen defineres til hegnet eller dyrkningsgrænsen, der må ligge i en afstand af op til 1,5 m fra de yderste planters stammer. Grænsen mellem nål og løv lægges midt mellem stammerne af henholdsvis nål og løv.

Arealer med ekstensive kulturer, der anlægges i grupper, defineres til ydersiden af hegnet eller grænsen til en anden kultur, en vej, en grøft eller en anden naturlig grænse. Denne grænse må ligge i en afstand på op til 12,5 meter fra de yderste punkter (pyntene) på holmene.

Grænsen mod et åbent areal defineres til den linie, hvor det åbne areal udnyttes ved slåning eller græsning, idet sådanne aktiviteter ikke må finde sted mellem holmene i kulturarealet. Hvis en sådan mulighed ikke findes, defineres grænsen som en omkredspolygon, der forbinder de yderste træer (pynterne) på holmene.

Spor inde i skoven medregnes i arealerne med halvdelen til hver side. Kravet til plantetal skal så være opfyldt for de tilgrænsende litra inklusiv det halve spor.

Der kan ikke medregnes kørspor udenfor skovbrynet.

Arealer, der ikke tilplantes, såsom skovveje, søer, moser og andre udyrkede arealer, kan ikke medregnes i skovarealet, såfremt hvert enkelt udyrket areal er på over 0,1 ha.

Disse definitioner kan medføre, at der er forskelle på størrelsen af de arealer, der pålægges fredskovspligt og de arealer, der opnår tilskud.

Nøjagtighed

Arealerne opgives på ansøgningen i ha med 1 decimal. Arealopmålingen skal have en nøjagtighed, der mindst svarer hertil. Hvis det f.eks. ved kontrol viser sig, at arealopmålingen ikke har en tilstrækkelig nøjagtighed, kan der stilles krav om tilbagebetaling.

Den nøjagtighed, der kræves, er defineret på grundlag af EU's bestemmelser i forbindelse med landdistriktsforordningen. Bestemmelserne findes i Kommissionens forordning nr. 1974/2006 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning nr. 1698/2005 (Landdistriktsforordningen), og Kommissionens forordning nr. 1975/2006 om gennemførelsesbestemmelser for så vidt angår kontrol og krydsoverensstemmelse.

Da EU-bestemmelserne umiddelbart gælder i Danmark, betyder det følgende:

Forskelle mellem ansøgt og fastslået areal	Nedsættelse af tilskud/sanktion
Fra 0 % til og med 3 %, dog højst 2 hektar	Det beløb, der er udbetalt for meget, betales tilbage.
Fra 3 % eller fra 2 ha og til og med 20 %	Det beløb, der er udbetalt for meget betales tilbage med det dobbelte beløb.
Mere end 20 %	Hele tilskuddet skal betales tilbage

Endvidere gælder, at for meget udbetalt beløb kan forrentes fra brevdatoen for underretning om afgørelsen om tilbagebetaling med den rentesats, der er fastsat i renteloven.

Der beregnes ikke rente, hvis beløbet betales inden den frist, der er angivet i afgørelsen.

Derudover kan der blive tale om *udelukkelse fra tilskud*. Art 31 stk.2 i Kommissionens forordning nr. 1975/2006 indeholder følgende bestemmelse:

”Konstateres det, at en støttemodtager forsætligt har indsendt en urigtig anmeldelse, udelukkes den pågældende operation fra at modtage støtte fra ELFUL, og beløb, der allerede er udbetalt til operationen, skal betales tilbage. Endvidere udelukkes støttemodtageren fra at modtage støtte i forbindelse med den samme foranstaltning for det pågældende ELFUL-år og det følgende ELFUL-år”.

Kontrol

Der vil blive gennemført stikprøvekontrol. Skov og Naturstyrelsen eller den, som Skov- og Naturstyrelsen bemyndiger dertil, har adgang til at besigtige arealer, hvortil der er givet tilsagn om tilskud.

Kontrolbesøg vil blive varslet på forhånd. Der vil blive givet et varsel på op til en uge

Ansøger eller dennes stedfortræder har pligt til at ledsage kontrolpersonalet og bistå ved kontrollen, - bl.a. ved at fremlægge det nødvendige dokumentationsmateriale.

I forbindelse med stikprøvekontrollen vil det blive kontrolleret, om de afgivne oplysninger i ansøgningsskemaerne er korrekte. Ligeledes vil de aktuelle arealer blive besigtiget og kontrolmålt.

Hvis det viser sig, at ansøger har afgivet urigtige eller vildledende oplysninger eller der foreligger andre forhold, der gør at tilsagn og/eller udbetaling af tilskud er sket på et forkert grundlag, kan Skov- og Naturstyrelsen kræve tilskud helt eller delvist tilbagebetalt eller lade tilsagn helt eller delvist bortfalde. Overtrædelse af bekendtgørelsen kan medføre straf.

Plantekontrol

Det anvendte plantemateriale vil blive kontrolleret gennem stikprøver af dokumentationen for planterne. Dokumentationen vil for de udtrukne projekter blive indkaldt i forbindelse med udbetaling af 1. rate. Udbetalingen vil i disse sager først finde sted, når dokumentationen er godkendt.

Krydsoverensstemmelseskontrol.

Ifl. Landdistriktsforordningen bliver ejere, der modtager tilskud til skovrejsning, omfattet af reglerne om krydsoverensstemmelse på hele deres bedrift. Det betyder, at hvis en række direktivforpligtelser, der er gennemført i dansk lovgivning ikke bliver overholdt, kan ejeren risikere at blive reduceret i skovrejsningsstøtten, i anden støtte under akse 2 i landdistriktsprogrammet (f.eks. MVJ støtte) og i støtte under enkeltbetalingsordningen. Der henvises til vejledningen om enkeltbetalingsordningen for en nærmere beskrivelse af kontrollen.

Kontrollen gennemføres af de myndigheder, der er ansvarlige for de bestemmelser, der indgår i krydsoverensstemmelseskontrollen.

Ansøgninger i neutralområder bliver ikke omfattet af krydsoverensstemmelsesreglerne, da disse ansøgninger ikke medfinansieres af EU.

Forhold til andre tilskud og regler m.m.

Enkeltbetalingsordningen

De nærmere regler kan læses i gældende vejledning om enkeltbetalingsordningen, der kan findes på Direktoratet for FødevarerErhverv's hjemmeside www.dffe.dk. Evt. spørgsmål til enkeltbetalingsordningen skal rettes til Direktoratet for FødevarerErhverv.

Arealer som tilplantes med tilskud

Et areal, der er tilplantet med tilskud efter denne ordning, - og som ligger i skovrejsningsområde - kan anvendes som grundlag for udbetaling af udtagningsrettigheder efter enkeltbetalingsordningen. I så fald skal arealet medtages i årets ansøgning til Direktoratet for FødevarerErhverv.

Der bliver udvekslet informationer mellem Direktoratet for FødevarerErhverv og Skov- og Naturstyrelsen på dette område.

Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Ifølge Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 814 af 13/07/2006 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. kan skovrejsning på landbrugsarealer ikke medregnes til harmoniarealet.

Husdyrgødning (omregnet til dyreenheder), som evt. græssende husdyr afsætter på åbne arealer i den ny skov, kan dog fratrækkes bedriftens samlede antal dyreenheder.

Lov om landbrugsejendomme

Lov om landbrugsejendomme (lovbekdtg. nr. 19/01/2007) giver mulighed for at ophæve landbrugspligten på ejendomme over 20 ha, der er pålagt fredskovspligt, og som udgør en sammenhængende fredskov.

Bekendtgørelse om jordressourcers anvendelse til dyrkning og natur

Ifølge §§ 8 og 9 i Plantedirektoratets bekendtgørelse nr. 460 af 13. juni 2005 om jordressourcers anvendelse til dyrkning og natur, skal skovetablering anmeldes til Kommunen. Efter aftale med Plantedirektoratet gælder Skov- og Naturstyrelsens høringsbrev til kommunen som en anmeldelse efter jordressource-bekendtgørelsen.

Retsgrundlag

De relevante retsregler for tilsagn om tilskud til privat skovrejsning fremgår af:

Lov om skove (Lov nr. 453 af 9. juni 2004 med senere ændringer).

Bekendtgørelse nr. 1316 af 20/11 2006 om tilskud til privat skovrejsning.

Danmarks landdistriktsprogram for perioden 2007-2013.

Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 af 20. september 2005 om støtte til udvikling af landdistrikterne og tilhørende gennemførelsesbestemmelser

Kommissionens forordning nr. 1974/2006 af 15. december 2006 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL)

Kommissionens forordning (EF) nr. 1975/2006 af 7. december 2006 om

gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 for så vidt angår kontrol og krydsoverensstemmelse i forbindelse med støtteforanstaltninger til udvikling af landdistrikterne.

Kommissionens forordning (EF) nr. 796/2004 af 21. april 2004 om gennemførelsesbestemmelser vedrørende krydsoverensstemmelse, graduering og det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem som omhandlet i Rådets forordning (EF) nr. 1782/2003 om fastlæggelse af fælles regler for den fælles landbrugspolitik ordninger for direkte støtte og om fastlæggelse af visse støtteordninger for landbrugere.

Skovrejsning uden for skovrejsningsområde (i neutralområder) med tilsagn i 2007 og 2008 opnår ikke medfinansiering fra EU, men Skov og Naturstyrelsen anvender samme kontrol- og

sanktionsregler for alle ansøgninger. Derimod vil der være forskellighed i krydsoverensstemmelseskontrollen, da skovrejsning i neutralområder ikke medfinansieres af EU.

Skovrejsning i neutralområder anmeldes til Kommissionen som national statsstøtteordning.

BILAG 1. Træarts- og buskliste

• Tilkudsberettigede arter til skovbryn

Skovbryn skal bestå af 100 % løvtræ og buske. Mindst 20 % af plantetallet skal være buske fra nedenstående liste. Der kan, hvor det er egnstypisk og relevant, indplantes et mindre antal stabile nåletræer fra nedenstående liste.

Løvtræarter: ask (*Fraxinus excelsior*), avnbøg (*Carpinus betulus*), dunbirk (*Betula pubescens*), vortebirk (*Betula pendula*), bøg (*Fagus sylvatica*), stilkeg (*Quercus robur*), vintereg (*Quercus petraea*), rødæl (*Alnus glutinosa*), fuglekirsebær (*Prunus avium*), småbladet lind (*Tilia cordata*), spidsløn (*Acer platanoides*), navr (*Acer campestre*), seljepil (*Salix caprea*), almindelig røn (*Sorbus aucuparia*) og vildæble (*Malus silvestris*).

Buskarter: benved (*Euonymus europaeus*), dunet gedeblad (*Lonicera xylosteum*), hassel (*Coryllus avellana*), havtorn (*Hippophaë rhamnoides*), alm. hvidtjørn (*Crataegus laevigata*), engriflet hvidtjørn (*Crataegus monogyna*), almindelig hyld (*Sambucus nigra*), almindelig hæg (*Prunus padus*), kristtorn (*Ilex aquifolium*), rød kornel (*Cornus sanguinea*), kvalkved (*Viburnum opulus*), femhannet pil (*Salix pentandra*), gråpil (*Salix cinerea*), krybende pil (*Salix repens*), øret pil (*Salix aurita*), fjeldrøbe (*Ribes alpinum*), blågrøn rose (*Rosa dumalis*), hunderose (*Rosa canina*), klitrose (*Rosa pimpinellifolia*), æblerose (*Rosa rubiginosa*), slåen (*Prunus spinosa*), tørst (*Rhamnus frangula*) og vrietorn (*Rhamnus catharticus*).

Nåletræarter: Skovfyr (*Pinus sylvestris*), østrigsk fyr (*Pinus nigra*), hvidgran (*Picea glauca*) og sitkagran (*Picea sitchensis*).

• Hjemmehørende træarter

På listen herunder er angivet træarter, som er hjemmehørende i Danmark: ask, avnbøg, bævreasp, bøg, dunbirk, fuglekirsebær, rødæl, skovfyr, småbladet lind, spidsløn, stilkeg, vintereg, vortebirk, ær

• EU træarter

På listen herunder er angivet de såkaldte EU træarter. Når disse arter anvendes, skal de stamme fra kårerede bevoksninger eller frøplantager (egne planter er dog undtaget).

EU træarter: ask, avnbøg, bøg, contortafyr, douglasgran, dunbirk, fuglekirsebær, grandis, hvidel, lærk (europæisk, japansk og hybrid lærk), poppel, robinia, rødeg, rødæl, rødgran, sitkagran, skovfyr, småbladet lind, spidsløn, stilkeg, storbladet lind, vintereg, vortebirk, alm. ædelgran, ær, østrigsk fyr

BILAG 2. Provenienser

Når der plantes eller sås træarter anført på nedenstående liste, skal der anvendes provenienser blandt de anførte på listen. Det gælder dog ikke frø og planter fra egne arealer. Frø- og plantematerialet skal som udgangspunkt tilhøre kåringskategorierne *udvalgt, kvalificeret (frøplantager) eller afprøvet*. I enkelte tilfælde kan "*lokalitetsbestemt*" materiale accepteres (fremgår af provenienslisten). Materialet skal være *kåret eller godkendt til produktion eller til værn og læformål*. Der ydes derfor ikke tilskud til materiale, der er kåret til alléer og parkformål.

Listen er opstillet således, at de først nævnte frøkilder inden for hver træart anses for at være de bedste - dog afhængigt af lokaliteten. Der er ikke krav om at vælge fra toppen.

Hvis man ikke kan skaffe nedenstående provenienser, skal man søge dispensation fra listen ved den lokale tilskudsenhed.

Planternes proveniens skal kunne dokumenteres, Der bliver, som tidligere nævnt, indført systematisk stikprøvekontrol heraf inden udbetaling af 1. rate.. **Gem derfor plantekvittering.**

Bøg

1. Danske kårede bevoksninger
2. Schweizisk bøg fra Zürich området
3. Tysk bøg fra godkendte bevoksninger (Gebiet 81001, 02, 03, 07, 09,23)
4. Slovakisk bøg fra godkendte bevoksninger (Kakasovce eller Sigord)
5. Hollandsk og belgisk bøg fra godkendte bevoksninger
6. Godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager udvalgt til det sydsvenske område (syd for d. 57. breddegrad).

Stilkeg

1. Danske kårede bevoksninger
2. Tysk stilkeg fra godkendte bevoksninger (Gebiet 81701, 02, 03)
3. Hollandske select-bevoksninger
4. Godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager udvalgt til det sydsvenske område (syd for d. 57. breddegrad).
5. Norsk lokalitetsbestemt stilkeg fra Vestfold

Vintereg

1. Dansk kåret vintereg
2. Norsk lokalitetsbestemt vintereg fra Agderkysten
3. Tysk vintereg fra godkendte bevoksninger (Gebiet 81801, 02, 03)
4. Polsk lokalitetsbestemt vintereg (frøkildezoner 313, 314 og 315).

Ask

1. Danske kårede frøplantager
2. Danske kårede bevoksninger
3. Tysk ask fra godkendte bevoksninger (Gebiet 81101, 81102, 81103)
4. Hollandsk ask fra godkendte bevoksninger.

Ær

1. Danske kårede bevoksninger
2. Nordtyske godkendte bevoksninger og frøplantager (Gebiet 80101 og 02)
3. Hollandske select-bevoksninger.

Lind

1. Danske kårede bevoksninger
2. Nordtyske godkendte bevoksninger og frøplantager (Gebiet 82301, 02 og 03)
3. Polske lokalitetsbestemt lind fra frøzoner 313, 314 og 315.

Rødel

1. Danske kårede bevoksninger

Birk

1. Danske kårede bevoksninger
2. Godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager fra Sydsverige (syd for d. 57. breddegrad)
3. Godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager i Nordtyskland (Schleswig-Holstein og Niedersachsen – Harzen over 500 m).

Rødgran

1. Danske kårede frøplantager
2. Danske kårede bevoksninger
3. Godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager udvalgt til det sydsvenske område (syd for d. 57. breddegrad).

Sitkagran

1. Danske kårede frøplantager
2. Danske kårede bevoksninger
3. Godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager udvalgt til det sydsvenske område (syd for d. 57. breddegrad).

Douglasgran

1. Danske kårede frøplantager
2. Danske kårede bevoksninger
3. Godkendt frøplantage FP 232, (Frankrig)

Alm. ædelgran

1. Italien/Calabrien, Gariglione nr. 120, 1600-1750 m
2. Rumænien lokalitetsbestemt, Maramures / Lapos
3. Danske kårede bevoksninger.

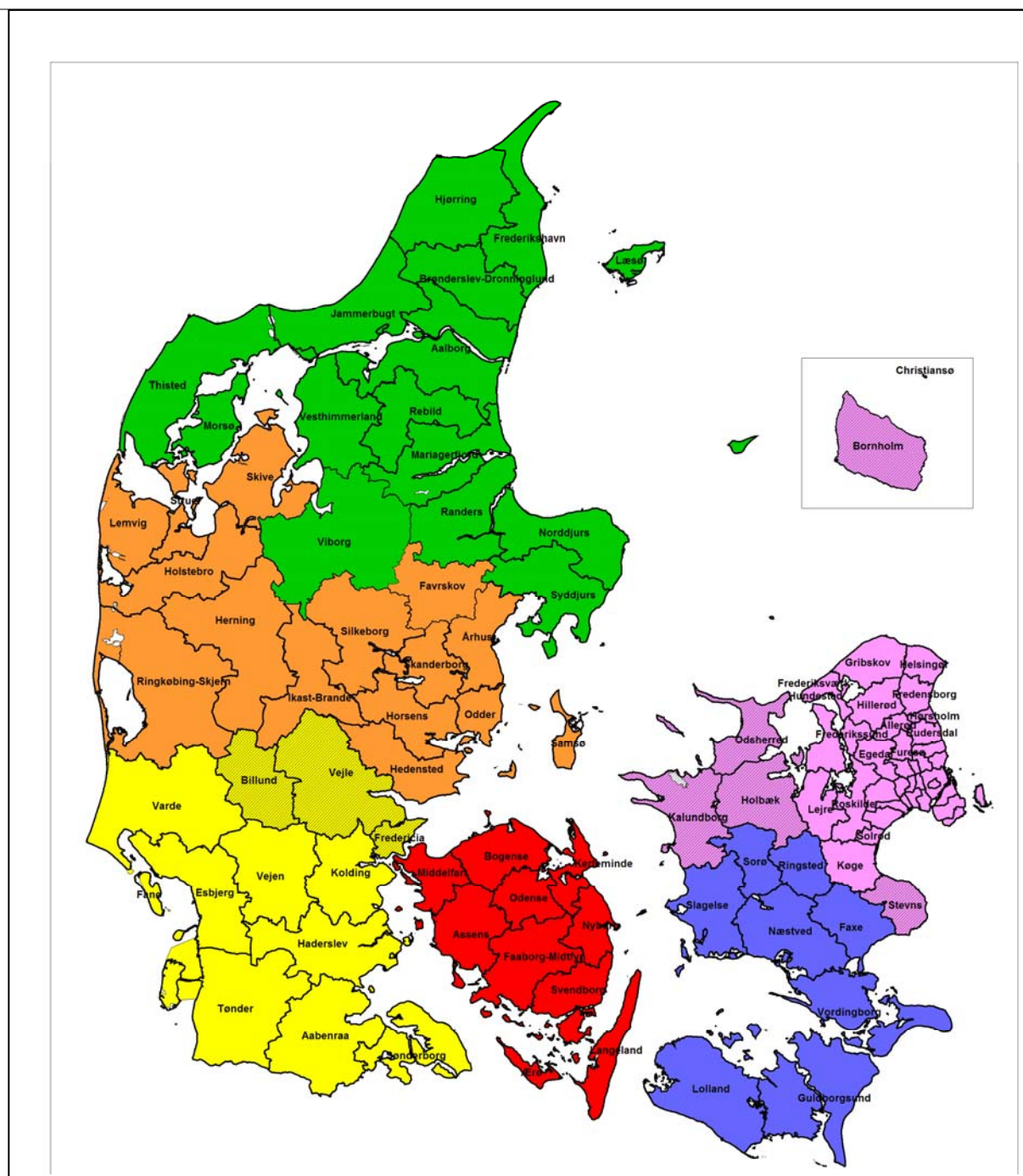
Skovfyr

1. Danske kårede frøplantager
2. Danske kårede bevoksninger
3. Nordtyske godkendte frøplantager af østpreussisk oprindelse
4. Baltisk lokalitetsbestemt fyr (Letland, Litauen, Nordøstpolen)
5. Vestnorsk lokalitetsbestemt fyr
6. Godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager udvalgt til det sydsvenske område (syd for d. 57. breddegrad).

Lærk

1. Danske kårede frøplantager (hybridlærk og japansk lærk)
2. Danske kårede bevoksninger (europæisk og japansk lærk)
3. Japansk lærk fra nordtyske godkendte bevoksninger og frøplantager (Gebiet 83901)
4. Hybridlærk, Eurolepis fra svenske eller tyske godkendte frøplantager.

BILAG 3. Lokale tilskudsenheder

■ Himmerland

Moskovsgård, Møldrupsvej 26
9520 Skørping
Tlf. 98 39 10 14
E-mail: Himmerland@sns.dk

■ Søhøjlandet

Vejlbo, Vejløvej 12
8600 Silkeborg
Tlf. 86 82 08 44
E-mail: Soehoejlandet@sns.dk

■ Vadehavet

Skovridervej 1, Lindet
6510 Gram
Tlf. 74 82 61 05
E-mail: Vadehavet@sns.dk

■ Fyn

Sollerupgård, Sollerupvej 22, Korinth
5600 Fåborg
Tlf. 62 65 17 77
E-mail: Fyn@sns.dk

■ Storstrøm

Egehus, Hannenovvej 22, Tingsted
4800 Nykøbing F.
Tlf. 54 43 90 13
E-mail: Storstroem@sns.dk

■ Nordsjælland

Ostrupgård, Gillelejevej 2B
3230 Græsted
Tlf. 48 46 56 00
E-mail: Nordsjaelland@sns.dk

